

Nt. dr. Ujzászy Kálmán urnak
theol. igazgató

SÁROSPATAKI

IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

LIX. ÉVFOLYAM

Főszerkesztő:

ADORJÁN JÓZSEF
II. é. theol. h.

7-8. sz.

Felelős szerkesztő:

Dr. HARSÁNYI ISTVÁN
tanár

SZERKESZTŐSÉG ÉS
KIADÓHIVATAL:
SÁROSPATAK
FŐISKOLA

MEGJELENIK JÚLIUS ÉS
AUGUSZTUS HÓ KIVÉ-
TELÉVEL HAVONKÉNT

ELŐFIZETÉS:
EGÉSZ ÉVRE 6 P
FÉL ÉVRE 4—P
EGYES SZÁM 1—P
Jogiszemélyeknek évi 10P

1944. MÁRC.—ÁPRILIS HÓ

TARTALOM:

Adorján József: Husvétli üzenet 1944-ben. —
Göndöcz Kálmán: Tükör előtt. — Kossuth:
Varga István: Kossuth az én eszményem;
Cslzmadia Ernő: Sárospatak Kossuthja; sdg:
Magyarország Kossuthja. — Szilvássy János:
Földindulás. — Szerkesztő: Megköszönjük...
— Kiadóhivatali főnök: Köszönet védnökeink-
nek, barátainknak. — Vitéz Ferenc: Kegye-
lettel. — Bertalan Imre: Volt pataki dlák
leveléből. — A. J.: Egy könyv... — Dr. Gu-
lyás József: A collegium Kossuth idejében.
Theologus regös: Az „Ország“ és a népdal.
A. J.: „Ifjú szívekben élek.“ — Örömmel...
Vitéz Ferenc: Olyan vagyok. (Vers.) — Hírek.
— Szerkesztői üzenetek. — sdg.: Piros tin-
tával. (Lásd a címloldal belső oldalán.) —

PIROS TINTÁVAL.

Memini ergo sum. Az emlékezés élet. Most, amikor Kossuthra emlékezünk, él-e újra közöttünk?

Néhány hete légmentesültem ügyeletesként örököttem a község házában. Hajnaltájt, mikor már olvasni sem tudtam, a kifüggesztett falitáblákat nézegettem. Előtte többet megtették már ezt: jelek mutatják. Az itt örököttem pataki diákok szellemeskedő ceruzája néha félrecsúszott, a megmosolyogtató diákcsíny a külvárosok „srácvilágába“ aljasodott, a „viceből“ undokság lett.

Még most is szégyenlem magam — az összes pataki diákok nevében.

Egy érdekes számadat, mely intésnek, felrésznek is jó. A nagyváradi Szent László gimnázium román tagozatára — ma — 266 diák jár, kikből 150 az alsó három osztály növendéke. A román tanítóképzősök száma pedig 160. Érezzük, mit mondanak ezek a számok? A románság készülődik — és jól készülődik! A jövőjét készíti. Vajjon mi, mire, s hogyan készülünk? És — készülünk-e egyáltalán valamire?

Egy másik számtanpélda: az erdélyi református diákok 17.000 pengőt gyűjtöttek össze a kötelendi szórványtemplomra — három hónap alatt. Ugy összeszorul a szívem! Ó szegilongi templom, vajjon mikor szólal meg benned a zsoltár? Ó megcsappant vagy ellefejtett bibliaköri fillérek, elmozizott, cukrázdázott pengők: mit szóltok hozzá? Csak Erdély képes ilyesmire, csak az erdélyi diák épít szórványtemplomot?

Nem! — kiáltod felháborodva. Jól van — de mondd: érdekel-e egyáltalán a szórványmagyarság ügye? (A választ csak magadnak mondd: de hangosan, hangosan!!)

A Földindulás második előadásán megfigyeltem a közönséget. A legmegrázóbb jelenet szörnyű igazságai ordítanak a színpadon s én láttam síró katonákat, de jajj, láttam harsogó, nevető magyarokat is. Nevetik a maguk bűnét, a maguk halálát.

De nem ők a hibásak. A magyar falu színháza a „szerep“, a népszínmű, a cirkusz. S még ma is ezt a mákonyt terjesztik — sokszor jóakarattal — a „népművelők“! Nem mehet így tovább! Nekünk kell felelni azért, ha Magyarországon kinevetik azt, ami magyar!

(Csak zárójelben merem ideírni: az első előadáson nevető pataki diákokat is láttam!) —sdg—

Főmunkatársak:

Szanyi László IV. é., Jakab Károly III., Ruszkay Gyula II., Hegedűs András I. é. teológusok,
Pandi Miklós, Ványay László V. é. tan. jel., Balla Viktor, Kiss E. Géza VIII. o. g. t

Híróvázlószerkesztő: Szilvássy János I. é. th.

Kiadóhivatali főnök: Komjáthy Géza II. é. th.

*„Az a kősziklaalap, amelyen a népek szabadsága,
boldogsága megépülhet és fennállhat, a Jézus Krisztus
tisztá, hamisítatlan evangéliuma.“* Kossuth Lajos

Húsvéti üzenet 1944-ben.

Ma, húsvét előtt, két nagy kérdés mered a keresztyén Európa, s benne a magyarság felé is.

Egyik kérdés az, hogy mi lesz? Ezt már mikor kérdezem, tudom, hogy nem kapok rá feleletet. A másik kérdés az, hogy mit tegyek?

Egyik professzorunk így felelt, amikor a napokban feltették neki is ezt a kérdést: „Milyen jó hívő keresztyénnek lenni!“

Az utóbbi időben szokatlan táblácskákat lehet látni az üzletek ablakaiban. A táblácskák egy része hívalkodva hirdeti: „Keresztyén üzlet.“

1944 húsvétja előtt minden lélek ablakába ki kellene akasztani egy táblát ezzel a felírással: „Keresztyén ember.“ Hadd figyelmeztetne ez a felírás, ha kétségek között gondolsz arra, hogy alig száz kilométerre hömpölyög tőled a veres ár; ha reszket a térded, mikor megszólal a légvédelmi sziréna: „Ne félj, te keresztyén vagy!“

Mi tegyek?! — Ha keresztyén vagy, tudod. Talán ott van a baj, hogy nem vagy keresztyén. Próbáld csak meg magad. Ha légi riadókor — ne adja Isten, bombázáporban — nem azon jajveszékelsz, hogy a házam, a vagyonom, egész életem munkája oda van, hanem ha a zsoltár szavai jutnak eszedbe: —

„Azért a mi szívrünk nem félne,
Ha az egész föld megrendülne
És a hegyek a tengernek
Közepibe bédülnének.“

— akkor keresztyén vagy; akkor tudod, mit kell tenned; többet imádkozni, többet dolgozni és még ellenségeinket is jobban szeretni.

Ez a ránkkövetkező húsvét üzenete számunkra és így kívánunk áldott ünnepeket kedves olvasóinknak.

Adorján József

TÜKÖR ELŐTT:

Kolossé 3 : 2 :

„Az odafelvalókkal törődjetek...”

Kedves Testvérek!

Mennél nehezebb a megpróbáltatás, annál inkább megérezheted, hogy erős Istennek az Igéje s mindig módot nyújt akár egyéni, akár nemzeti életünk szabadulására is. — Mert így szól Istennek üzenete: „az odafelvalókkal törődjetek.” Erre az üzenetre felépítheted életed, magatartásodat. Azzal törődj hát, ami felette áll a földi életnek, emberi szempontoknak; mert tudd meg, Testvérem, Isten előtt nem egy közösség lesz érted felelős — ha elkallódsz, ha elkap az ár, senkire nem hivatkozatsz — magadra maradsz.

Az odafelvalókkal törődjetek :

mert eredeted, származásod így megtudhatod. Ha a Krisztusban megjelent életet megízleled, Aki a menny állapotából hozott ízelítőt s úgy találod, hogy kifejezi vágyad, törekvésed, életed értelmét, akkor mindennél erősebb bizonyítéked van arra nézve, hogy Istentől vagy s egyszerre felismered, hogy szereted az Istent, Aki mindent javadra fog fordítani ;

mert így állhatunk meg s nem kerülünk az események sodrába, — így nem keverjük magunkat tisztátalanságba s nem lesz senki, aki gonosz-sággal vádolhatna. Ha körülötted mindenki önző és csalárd, te akkor is az odafelvalókkal törődj s meríts elég bátorságot ahhoz, hogy az önző és csalárd embert is szeretni tudd; mert bizony mondom, hogy a szeretet gyógyít s alkalmassá teszi a szerető és szeretett szívét a mennyből aláhulló erők befogadására ;

mert így értheted meg, hogy Istenországa benned van. Az van távol Istentől, kinek szíve van távol Tőle; körülötted ragyoghat az emberek arca, ujjonghatnak a hívek az idvesség reménységében, te mit sem értesz, ha újjá nem születél, át nem állítódtál a menny felé s nem érted, hogy Istenországa benned is kialakulóban van láthatatlanul, de megdönthetetlenül ;

mert a mi örökéletünk is odafelvaló lesz, felette fog állani e földi életnek. A szabadság tökéletes tükrében látjuk meg a nemzeteket és embereket, nemzetünket és magunkat. — Ne a földiekkel törődjetek hát, amelyek ideig-óráig valók, hogy korpa közé ne keveredjetek ;

mert így egy biztos kéz tart a mélység fölött s e földi életben veszélyeztetett sorsunkat irányítja, viszi az egyenes úton s abban a biztos tudatban élhetsz velünk együtt te is, hogy Aki erős e földi életben bennünk, méginkább erős lesz a halálban s általvisz a romolhatatlan s hervadhatatlan életre.

Ebben a tudatban, ebben a hitben hű lehetsz Istenhez, rajta keresztül az emberi méltósághoz, nemzetedhez, magadhoz

Amen.

Göndöcz Kálmán III. é. th.

KOSSUTH

Ahogy a pataki diák látja; régi pataki magyarok szemén keresztül; és ahogy Magyarországon látják:

Kossuth az én eszményem.

Kossuth Lajost választottam életem vezérlő csillagául, mert élete az én számomra is irányt mutat. Élete nagy felkiáltójel a mai sorsdöntő időkben.

Hegyalja egyik költőjének szavai jutnak eszembe:

*Szabad lég, bár viharban
Vele szállott rajtad végig
S szabad földért, hol magyar van,
Az ő neve zeng az égig.*

Igy él bennem is. Nekem is üzen, hogy hogyan tölthetem be hivatásom s, hogy hogyan oldhatom meg a társadalomban a reám váró feladatokat. Két eszközt ad a kezembe: a vallásosságot és a műveltséget. Ez pedig nem egyéb, mint annak a tudata, hogy bizodalunk nem lehet magunkban, hanem egyedül a jó Isten kegyelmében. S akkor annyi jogunk van a sikerben bízni, amennyi helyet elfoglal szívünkben a hit tüze és a műveltség fénye. Így mutat utat a nagy célok felé: „Szabad hazában örök rabnak lenni az emberi kötelességek és a dicsőséges Isten szolgálatában.“ Ennek a célnak a tudatában indult el Kossuth Lajos. És Kossuth szellemében megtaláltam az igazi műveltséget, mint vonzó és emelő sajátságot. Megjelenésében és modorában, hangjának fölényes finomságában, erkölcsi biztonságában és a magát folyton képző férfi érzetében benne él nemcsak az eszményi magasságokban, hanem minden öntudatos magyar ifjú lelkének legzártabb rejtekében. A megérezett hivatás szolgálatába állítja képességeit s mint diák már ebben a síkban képzi magát. Becsületes, szorgalmas, kötelességteljesítő, bátor és szókimondó. Nem csoda, ha professzorai nagyon is szerették. Megalkuvást nem tűrő lelke összeütközésbe hozza ártatlan dolog miatt professzorával. Ekkor hangzik el a híres mondás: „Dominus Kossuthból nagy országháborító lesz.“ Társai rajongásig szerették és becsülték. Lehet e ennél szebb álom a mai diák számára is, hogy társai fölött álljon szellemiekben annyira, hogy a kicsinyesség apró hullámai se érhék. Az élet megpróbáltatásai sohasem tudták megtörni, a csüggedést nem ismerte. Ő írta édesanyjának: „Lelki erőmet ne féltse édesanyám, annak nem parancsol a testi baj.“ Ő tanított meg arra, hogy hogyan lehet kapcsolni a magam életét, ha a haza sorsáról van szó. Ő hirdette ezt: „A szent cél egybekovácsolja a tehetséget, hogy egyesült erővel dolgozhassunk érte.“ A létért megtanított mindenkit küzdeni és dolgozni. Mindenki érezte, ahol járt s ahol olvasták, hogy a boldogságot munkával és áldozattal kell kiérdemelni. A nemzet élő lelkiismerete lett. Önzetlenül dolgozni

és élni mindenkiért, ez volt az ő isteni küldetése. De legfőképpen egy dologban volt nagy Kossuth, hogy megérezte azt, hogy ő csak eszköz Isten kezében. Vajjon kívánhatok-e szebb életet mint, amelyet Kossuthnak rendelt a Teremtő. Kossuth sokszor megérezte erős volta mellett is a gyengeségeit, prófétái szavakkal beszél ma is hozzánk: „Az erős akarat még a gyenge tehetséget is hasznossá teheti a nemzetnek.“

Ez volt Kossuth Lajos! Ilyen élet után nem frázisként használta Jókai búcsúbeszédében ezeket a szavakat:

„Koporsódnál találkozik az egész nemzet, régi ellenfelek kezét nyújtának előtte egymásnak, vitatkozó testvérek feltalálják ravatalodnál a közös édesanyát, a hazát.“

Új idő, új feladat mutatott rá Kossuth életére. Kossuth szelleme kell, hogy éljen nemcsak bennem, hanem az egyetemes magyar ifjúság lelkében s akkor megtudjuk állani helyünket a legnagyobb viharban is.

Varga István IV. tan. jel.

Sárospatak Kossuthja.

Csizmás pataki bácsik Kossuth Lajosról.

A csendes tavaszi napsütésben ketten ballagunk a hídon át. A bácsi, akihez alig félperce csatlakoztam, kispataki. Nem haragszik sőt, amint látja, hogy diák vagyok, azt mondja: csak győjjék velem, várjon csak, az apósom mennyit tud magának erről beszélni. Én megyek is örömmel. Alattunk vidáman csillan a futó Bodrog, a házak a napfényben mosolyognak s szembe velünk ünnepi ruhába öltözött falusi lányok jönnek a vajdácskai úton. Vasárnap van. Tavasz. S az ember ilyenkor kimondhatatlanul is érzi a tavaszba lendülő március tiszta szűz varázsát, minden szívet betöltő csodálatos erejét.

Hej, azok a régi idők . . .

Ahogy leülünk a kis szobában, valami csodálatosan otthoni érzés vesz erőt rajtam. A szoba egyszerű kis falusi szoba, a butorok is öregek benne. Józsi bácsi meg is jegyzi közben: öregek már ezek, de hát mink is öregek vagyunk.

Lassan megindul a beszélgetés. Józsi bácsi elmondja, hogy a kis unokája itt jár fent Patakon iskolában és ma délelőtt látta, hogy valami verset tanult holnapra, mert hogy Kossuth apánk halálának fordulója lesz.

— Bizony, ötven esztendeje, hogy meghalt Kossuth.

— Ötven év, hosszú idő. Az öcsém is ebbe' az esztendőbe' ötven éves.

Közben átjön a szomszéd, majd a vő is kis családjával. Tovább beszélgetünk.

— Nagy ember vót — mondja a szomszéd — de azért szerette a szegényt.

— Igaz, hogy ő maga is szegény gyerek vót, de mikor miniszter lett, akkor sem felejtkezett meg a szegényekről.

— Tudja Józsi bácsi — mondom, — hogy Kossuth valamikor pataki diák volt.

— Hogyne! De akkor még nem igen gondolta róla senki, hogy ki lesz belőle.

— De — vág közbe a szomszéd — azt mondják, én má' nem is tudom hol hallottam, hogy valaki tán itt megjósolta neki hogy nagy ember lesz.

Kossuth apánk.

Beszélgetés közben betopog lassan hozzánk az öreg János bácsi is. Ő már csak a konyhában szokott tartózkodni, s csak nehezen mozdul ki onnan. Most is alig tudta becsalni Józsi bácsi az én kedvemért.

— Hát, mikor gyerek vótam, apám meg az öregek mindég csak róla beszéltek. Kossuth apánkról, meg negyvennyolcéről.

— Akkor még élt. Mink is mindég vártuk vissza. Az öregek mondták is, hogy már elindult, de visszament a regimentjével a határról, mert nem akarta, hogy még több magyar vér folyon.

— Nem akarta . . .

— Nem! . . .

— Pedig itthon várták. Még a legkisebb gyerek is azt danolta, hogy gyere haza Kossuth Lajos . . .

— Azok még szép nóták vótak. Én meg is tanítottam a fiamat is, unokámat is mindre.

. . . Azt üzente . . . Kossuth apánk . . . Most szép lenni katonának . . .

Még később is, ahogy visszafelé tartottam a hídon, ezek sírtak fel bennem. „ . . . mindnyájunknak el kell menni . . .“ Igen! El kell menni, ha Ő üzen!

A vár képe sötéten remegett a fényes Bodrogon. Fönt valamelyik toronyban ép most szólalt meg a harang. Lány zsongása Istenre figyelmeztetett, aki lehajol hozzánk, s aki a legválságosabb történelmi időkben sem hagyta még magára soha ezt az árva népet. *Csizmadia Ernő.*

Magyarország Kossuthja.

Ez alatt a cím alatt régebben illett elmondani, hogy a magyarságban kitörölhetetlen nyomokat hagyott a fanatikus hitű „bolond magyar“: Kossuth. Megilletődött hangon kellett elábrándozni arról, hogy különösen falun, még mindig emlegetik az öregek „Kossuth apánkat“, falusi házak falain még ott lehet látni a villogószemű, szakállas arcot, s talán még más emlékek is őrzik a „48“-at. Aztán arról sem volt szabad elfeledkezni, hogy a nép ajkán még mindig él a „Kossuth Lajos azt üzente,“ meg a „Kossuth Lajos édesapám“ szomorúságában is felrázó, erőtadó ereje, amelyik egyszer ezreket és tizezreket toborzott a szabadság zászlói alá.

Milyen szép lenne most is elábrándozni ezekről a kétségtelenül igaz, való tényekről. De én nem tudom ezt megtenni, én nem tudok így írni! Mert most a réveteg szemekkel mesélő, Kossuth apánkat magasztoló öreg honvéd helyett a mai magyarság, egy mai fiatal magyar képe lebeg előt-

tem. És így írom le újra a címet, de most már kérdés alakjában: *Mit tud a mai Magyarország Kossuthról?*

Feleljünk rá, de — őszintén!

A magyarság, nagy tömegeiben, *vajmi keveset tud Kossuthról, s az is, amit tud: hamis és hazug emlékek bizonytalansága.* Magyarország Kossuthja: az álmodó fantasztá, hirtelen hamarságú, „hübelebalázs-magyar“ megszemélyesítője, akiről majd mindenki csak annyit tud: „hát, igen, ő kezdte meg a szabadságharcot, amelyik azonban igen elhamarkodott tett volt, mert tudhatta volna előre . . .“

Igen, a kiegyezéskorabeli, s a milléneum nagy örömnepének mámorában úszó magyarság gyávasága, amelyik nem merte hazahozni a száműzetésben meghalt öreg ember tetemeit, megtette a magáét: apáink elé olyan Kossuth-képet állított, amelyiken épen nem lehetett ráismerni.

Juhász Géza kísérletet tett Debrecenben: református diákságunknak és hajdúi, szabolcsi, szatmári népfőiskolásainknak tette fel a kérdést: mit tudnak Kossuthról s a válasz megdöbbenítő volt: *majdnem semmit.* Legfeljebb azt, hogy Kossuth Lajos azt üzentte, meg „á, hisz tudhatta volna előre . . .“

Mi az oka — kérdi Juhász Géza — hogy ezeknek a fiataloknak ilyen fonák képük van Kossuthról? Felel a kérdésre „érthető, miért nevet a parasztfőiskolás ha Kossuth nevét hallja: nem tud róla semmi jót.“ Hát a diákság, hát az iskola? „Egyik másik iskolánk úgy készíti föl a maga diákjait, mintha attól reszketne, hogy rajtaüt Albrecht főherceg, a császári kormányzó, vagy legalább is Bach miniszter úr. Olykor Habsburgabbaknak rémlünk a Habsburg-századok legmagyargyilkosabb korszakainál.“

De hagyjuk ezt a szomorú képet. Tegyük fel egy másik kérdést: a felnőtt Magyarország mit tud Kossuthról?

Két példával felelek:

. . . a vezető magyar sajtó egyik része csak felekezeti és államizgató „ponyvának“ minősítette az „Emigrációs iratokat.“ Mert ez a magyarság a nagy Kossuth-ellenfél, Széchenyi magasztalásának mámorában ünnepel évek óta, s elfeledkezik arról, hogy valakinek az érdemei nem lesznek nagyobbak attól, ha másét semmivé tesszük vagy elhallgatjuk! . . .

. . . egy másik magyar felfogás pedig — kihasználva a konjunkturát — antibolsevistának kiállította ki a nagy szabadsághóst, de ez legalább ünnepli is érte. Kétségtelen, hogy Kossuth harcolt és írt az orosz orvtámadás ellen, de csak azért, mert kétségbeesett dühvel, mardosodó haraggal támadt mindent, ami kényuralom, elnyomás, terror, és mindenkit, aki az ő drága népének legdrágább kincsét a szabadságát veszélyezteti, s aki a magyarság fejlődésének, haladásának útját állja!

„Á, de tudhatta volna előre . . .“ Igazad van kedves olvasóm, de ha az ember mindig csak azt tenné, amit előre tud, akkor soha nem tenne semmit. Ha Kossuth még azt is tudta volna előre, hogy a kései magyarság ilyen gondolatokkal fog visszaemlékezni rá, akkor sem cselekedett volna másképp, mert amiért harcolt, az magyar igazság volt!

Ilyen-é csakugyan Magyarország Kossuthja? Bár ne ilyen lenne. Kérdezd meg magadat s felelj, hogy én is meghalljam: nincs igazam, bennem nem ilyen!

—sdg—

FÖLDINDULÁS.

Az Ifjúsági Közlöny 1939. április—májusi számában a következőket írja Z. Elek Béla, akkori főszerkesztő: „*Úgy tudjuk, vidéki útra indul ezzel a darabbal a Belvárosi Színház kitűnő együttese. Szeretnők, ha Sárospatakon is hirdethetnék: Piókás szüle nélkül, újult erővel, Isten előtt kezd szebb életet a „Földindulás“ népe.*”

Hála Istennek, sikerült, talán még nem későn, noha már az „iparos tanoncok“ is előadták. De sikerült. Igaz, hogy nem úgy, ahogy azt Z. Elek Béla elképzelte 1939-ben. Nem a Belvárosi Színház kitűnő együttese hirdette, hanem a főiskola ifjúsága tolmácsolta Kodolányi Jánoson keresztül az Ormányság magyarjainak szívbemarkoló fajkiáltását. Talán még jobb is volt így. A pataki ifjúság megérezte az idők szavát. Döbbenjen rá mindenki, aki magyarnak érzi és vallja magát, hogy mi történik ma!

Nyissa ki a szemét és nézzen bele a valóságba, nézzen szembe azzal, amit még magunk előtt sem szívesen ismerünk el. Nyissa ki a fülét és hallja meg annak a sok magyar anyának a vágyakozását, akiknek sorvadt teste és fekete karikás szeme, hang nélkül ugyan, mégis szívszakgatóan kiáltja együtt Bőbék Julival — „Ha nekem még egyszer gyermekem lehetne, nem egy, nem kettő, nem három, hanem amennyit az Isten ád!... — Akinek az orvos azt mondta: „Magának nem lehet több gyermeke“...

Érezze meg a piókás szüle, hogy neki nem szabad tovább folytatnia azt, amivel eddig annyi magyar édesanyját tett a sírba! Érezze meg a nemzet, hogy nem az orosz harctéren „nagy a halál aratása“, hanem itthon, azok között, akik még meg sem születtek.

Ha ezt megtudtuk éreztetni, ha az a néhány száz ember, aki végig nézte a darabot, rádöbbsent a szomorú valóságra, ha belesajdult a szívükbe a kalapácsütések ítéletet hirdető kopogása, amely magyar házak ajtaját szegezi be, melyekben kihalt a magyar élet, akkor még talán reménykedhetünk. De, ha csak művészi élvezetet találtunk a darabban, akkor igaz van a részeg Kántor Jánosnak: „Koporsót ebben az országban minden gyereknek! Szegezzenek be minden házat, mint a Pintér Dávid házat! Elért bennünket az Isten keze!...“ — Szeretnénk hinni, hogy ez nem igaz, hogy a főiskola ifjúsága nem hiába tolmácsolta az ormánysági fiatal magyarok vágyódását. Hogy akik végignézték a „Földindulás két előadását, rádöbbsentek a szomorú, de még nem megváltozhatatlan valóságra. Szeretnénk remélni, hogy nem hiába nézték végig...

Szilvássy János I. é. th.

„Deszve csak azon nemzet lehet, amely lemondott önmagáról!“

„Kell, hogy oly emberek is legyenek, kik az elvet, mely életük vezércsil-laga volt, nem adják fel semmi áron... Elvhűségük néha termő maggá lehet a jövedő földjében. Néha poraikból kél ki, mi életünkől ki nem kelhetett. Ha mártýrok nincsenek, a kereszt nem ül vala diadalmat...“ (Kossuth)

MEGKÖSZÖNJÜK

mégegyszer mindazok áldozatát és munkáját, akik segítségünkre voltak a darab előadásában. — Megköszönjük elsősorban női szereplőinknek, *dr. Kostenszky Lászlónénak, Balázs Dalmának, Bozorády Kornélnénak, dr. Orbán Istvánnénak és Fehér Ilonkának*, hogy az édesanyák sok gondja mellett, egész napi hivatalban ülés, írógép fölé görnyedés után volt kedvük és erejük éjszakáik nagy részét feláldozni a darab sikeréért. Velük együtt köszönjük meg rendezőinknek, *Faltys Ferenc* és *Erdélyi László* kedves bátyáinknak, hogy nagy áldozatokat hozva, minden tehetségükkel segítségünkre voltak. A theol. és gimn. ifjúság ama néhány tagjának, akik teljes lélekkel résztvettek a munkában, nem mondok köszönetet, hiszen ez a mi munkánk volt. Szeretném hinni, hogyha Isten még alkalmat ad hasonló megmozdulásra, nem is lesz szükséges egyesek munkáját megköszönni, mert az egész ifjúság úgy fog dolgozni, mint ők.

A pap mondja a „Földindulás“-ban Pintér Dávid koporsójánál: „...mi pedig az élet szolgálói vagyunk.“

Legyünk azok! . . .

Szerkesztő.

Köszönet védnökeinknek, barátainknak.

Örömmel tudatjuk, hogy sikerült megrendeznünk március 15-én a „Földindulás“-t. A rendezés nehéz munkájában támogatott és erősített bennünket egyrészt a nemes cél, másrészt az a szíves támogatás, amellyel kedves pártfogóink erkölcsileg és anyagilag is mellettünk állottak.

Mindazonáltal Istennek kell, hogy legelőször hálásak legyünk az előadásért, azért, hogy megtarthattuk. O tőle kaptuk elsőrenden, amit kaptunk, de hála Neki, hogy embereket választ ki kegyelme megmutatására. Hálát adunk azért is, hogy éppen Benneteket választott ki. Ő utána Titeket illet meg hálánk és köszönetünk. Hála legyen, hogy bennünket pártfogóinkban így megáldott Isten.

Itt most együtt köszönjük meg Védnökeinknek azt a 2.200 pengőt, mellyel továbbra is lehetővé tették, hogy a pataki diákság az Ifjúsági Közlöny betűin keresztül is szolgálhassa a magyarságot és drága református anyaszentegyházunkat.

Nekünk jól esne névszerint nyugtázni mindenki adományát. Boldog cirógatás, már maga a kedves nevek olvasása is, akik úgy szeretik közös Anyánkat, a Főiskolát. Bizonyoságtévés is volna, hogy annyi hű fia van a Főiskolának, mégis a papírkorlátozás miatt kénytelenek vagyunk ettől eltekinteni. Tudjuk, hogy akik adtak, nem azért adtak, hogy a nevük lapba kerüljön, hanem mert szeretnek bennünket.

Mi ezt a szeretetet köszönjük meg ismételten és azért adunk újra hálát Istennek, hogy adott nekünk ilyen szerető pártfogókat.

Kiadóhivatali főnök

KEGYELETTEL

(Hősihalált halt iskolatársam emlékének.)

Egy fáradt orosz golyó szíventalálta... Csak annyi ereje volt, hogy átfurta a domború mellkast, s új utat nyitott az ifjú piros vérnek... Azután megállott.

Bajtársai vetettek neki puha ágyat... Jól be is takargatták, hogy meg ne fázzon a nagy orosz télben. Azóta alszik, álmodik... Nem ébred föl; nem zavarja senki a Siroki-i temetőben...

Megjött a pirospecsétés levél... „hősihalált halt, orosz golyó szíventalálta... Nyugszik a Siroki-i temetőben...”

Még egy levél érkezett... Hideg kisezüst volt benne... Ő szerezte..., de már nem tudta hazahozni... Könnyes szemmel szorította szívére az édesanyja...

...különbén nem történt semmi... Az élet folyik tovább — csak egy magyar honvéddel lett kevesebb a földön, az égen pedig több egy csillaggal...
Vitéz Ferenc III. é. th.

Volt pataki szénior leveléből:*

Történelmi kapcsolataink vizsgálata után azt próbáltam megfigyelni, hogy ma, a háború minden nemzetközi kapcsolatot széjeltépő esztendeiben milyen vélemény alakult a magyarországi protestantizmusról.

Hallgattam a svájci egyházak szövetségének elnökét. Az európai egyházak mai munkájáról tartott előadást. Minden európai állam protestáns egyházainak állapotáról szólt, csak éppen rólunk nem esett említés. Később a genfi ökumenikus tanács egyik titkára tartott előadást a háború terhe alatt szenvedő európai ifjúságért rendezett héttel kapcsolatban. Elmondotta, mit tudhatunk az orosz ifjúságról. Az elhallgatott ifjúság, akiről ezen az estén sem a harcban álló, sem a szenvedő, sem pedig a még építő és munkálkodó ifjúság említésekor nem hallottunk, a magyar ifjúság. Az a fiatalság, amelyért imádság nem hangzott el, a magyar fiatalság.

Csak az utóbbi időben kezd egy tisztább kép kialakulni. A közelmúltban hazánkban járt ökumenikus és ifjúsági szervezetek vezetői tapasztalata alapján, hazai ökumenikus szerveink megelégnékül tevékenysége által, egyházi és ifjúsági munkásainak személyes látogatásai, előadásai vagy beszélgetéseik után kezdünk az előbbieket mellett más, kedvezőbb véleményeket hallani.
Bertalan Imre.

*A levél a Református Élet legutóbbi számában jelent meg. Ahogy Svájcban látnak bennünket.

EGY KÖNYV

jutott el a szerkesztőséghez,
hogy ismertessük. Címe:

Százezer szív sikolt

Dr. Németh Kálmán bácsjózseffalvi plébános, a hazatelepített bukovinai székelyek harcos papja írta. Mit tartalmaz ez a könyv? Az író naplószerű feljegyzéseit arról a nehéz, de diadalmas küzdelemről, melyiknek eredménye az lett, hogy Hadik András öt csángó falujának népe hazaérkezett a „tulvilágra“ ahogy ők nevezték Bukovinában Magyarországot.

Mi a célja ennek a könyvnek? „Van egy rejtett célja is ennek a könyvnek — írja — amire céloz a „százezres“ szó a címben. Ezt a célt már a kedves olvasónak kell kitalálni. Ó fejtse meg a képtalányt... A képtalány a következő: — Forrószemű, hazavágyik; az inge hosszú, a szíve magyar, néhol sejpítve beszél mint a gyermek és százhuszezen vannak. Kik ezek?! Tessék megkeresni!“ — Érdemes lenne ezt a könyvet minden magyar ifjúnak a kezébe adni, hátha akadna valaki, aki nemcsak megfejténé a talányt, hanem elindulna, mint az ifjúpap Németh Kálmán elindult a trianoni összeomlás után és megkeresné őket.

Izelítőül hadd közöljem a könyv egyik legkedvesebb részét: „...amikor közöttük Bukovinában megtelepedtem és először nyitottam be az ezermester műhelyébe, tíz véresszájú mátyásmadarat pillantottam meg ott kalitkábazártan. Ez az ember összefogdosta az erdők mátyásait. Felvágta a nyelvüket, aztán egy-egy magyar szót kellett megtanulnia minden rabmadárnak. Ha a „madar“ egy szót „megtanolt“ akkor visszaengedte az erdőbe... Ez az idegen erdő megtelt magyarnyelvű mátyások rikácsolásával.

Az egyik madár folyton azt kiáltotta: Haza, haza, haza!

A másik mátyás a szívtépő, titkos vágy második ütemét kiáltotta világgá, mihelyt elfelejtette az operáló pici ollót: Ország, ország..., Magyarország!...“

Németh Kálmán is felvágott nyelvű mátyást eresztett el a sötét magyar erdőbe, a könyvét. Magyar ifjúság, halld meg ennek a „mátyásnak“ a kiáltását. A legmagyarabb szót kiáltja feléd: „Jaj!“ „Százhuszezer kiűzött magyar haldoklik a moldvai román tengerben!...“ — „Forró szemű, hazavágyik, az inge hosszú, a szíve magyar... Tessék megkeresni!“ *A.J.*

A collégium Kossuth idejében.

Kossuth pataki tartózkodása (1819—20) idején az új rész már fel volt építve, de még nem tanítottak benne. Kossuth is a régi épületbe járt órákra. Az 1878-ban lerontott u. n. tornyos épület átjárójától északra az első terem volt a Kövy előadó terme (mellette a régi könyvtár.). A képe a mill. értesítő 20. lapján látható. (Nagyobban a régiség-tárban.) Ebben a teremben történt a domborművön ábrázolt jelenet.

Dr. Gulyás József.

Az „Ország“ és a népdal.

Tudtára adatik mindenkinek akit illet és akit érdekel, hogy az Ország c. hetilap különvéleményt jelentett be a népdal s népdalkutatás kérdésében. 1944 március 25-i számában Néhány szó a népdalról c. cikkében kedves tanácsoktól, felvilágosításoktól kísért támadást intéz „az úgynevezett népdalkutatás“ ellen. Engedjessék meg nekünk, hogy — az „audietur et altera pars“ elv alapján — minden jelentéktelenségünk ellenére is szóljunk még néhány szót a népdalról.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a magyar sajtó milyen nagy örvendéssel használta ki azt a botrányt, mely a „Hosszúlábú gólya“, s ezzel kapcsolatban a népdalkutatás körül támadt. Az Ország cikkírója is ilyen érzések kíséretében írta meg a nagyközönségnek szánt felvilágosításait. Azt azonban nem hittük volna, hogy a népdal mibenlétének, szerepének kérdésében ilyen téves nézetek uralkodnak. Mert lássuk csak:

cikkíró fájdalmas kétségbeeséssel kel ki a népdalkutatók ama szörnyű tette ellen, hogy a műdalszerzők kétségtelenül nagy táborát, s a cigánymuzsikusokat háttérbe szorította a népdallal, mint igazi magyar kincsel szemben. Tisztázzunk valamit: Szabolcska, Tompa, Petőfi, s főleg Pósa Lajos neveinek könnyes emlegetése nem hat meg bennünket. Nem pedig azért, mert amikor „nótakorcsokról, zenei substitúciákról“ van szó, akkor a ma tenyésző „igaz magyar érzéssel, Isten adta tehetséggel, komoly tudással sok-sok értékes nótát szerző“ költők és zenészek „népdalairól“ beszélünk, s nem épen Bihari verburkosairól s Lavottáról.

S épen így nem háborít fel a „félleg becsipett gulyásbolytár, vagy egy botfülű öreg vincellér, vagy a bujáki sütőgető néni“ gúnyosnak szánt emlegetése, mert ezeknek „zengeményei“ vannak „legalább“ olyan értékesek, mint pl. a Marnitz-tangóharmonika R. T., „kulturaterjesztő“ hangversenyei.

Ugy látszik azonban, hogy cikkünk ismeretlen írója csak a gúny területén állja a sarat, mert, a tárgyilagosság mezejére lépve nagy tévedésnek esik áldozatul. Főlényes oktató hangon állapítja meg, hogy a „nép soha nem csinált nótát és nem csinál nótát“. Tisztelettel kérdezzük: úgy gondolta el cikkíró, hogy a népdal úgy születik, hogy pl. az alföldi „nép“ összegyűl Debrecenben egy közgyűlésre, modván: „ugyan csináljunk már ezeknek a szegény népdalőrülteknek egy pár népdalt“?! Hát annak az összegyűjtött 16.000 népdalnak a szerzője nem a nép körébe tartozó ismeretlen „botfülű vincellér“? Nyilvánvaló, hogy a nép, mint egyetemes közösség nem csinál népdalt, de egyéneiben igen. Hiszen ezen az alapon a nép semmit nem csinál: nem dolgozik, nem szaporodik, mert a gyereket nem a nép hozza a világra, hanem Kovács Sándorné meg Boros Istvánné! Vagy — kérdezzük tovább — úgy gondolja cikkíró, hogy a falu, a „nép“ tele van Murgács Kálmánokkal, pápai Molnár Kálmánokkal, lovag Wachutkákkal, s az ő keserves kínok között megszült „zengeményeit“ veszi át és énekli a falu? Keressük akkor meg a finnek és cseremiszek 2—3000 éves zeneszerzőit, hátha igazolódik ez a legújabb álláspont?

S még egyet: utolsó vádja az a cikknek, hogy a népdalokat üzleti érdek fújta fel annyira. Igen, a népdalokat azért írták lobogóhajú szerzőik a kávéházi márványasztalok mellett, s azért játszák a cigányok, hogy szerzői jogdíjat fizessen utánuk a „botfülü öreg vincellér“; mai nótagyárosaink pedig azért írják ki nevüket, hogy a nép tudja, kitől, s mit énekel.

Befejezésül: legyünk kissé tárgyilagosak. A vers, a dal akkor művészet, ha őszinte érzést ír le, mutat be. Ez a célja minden művészetnek. „A falutól elszakadt úriember népies múdala azonban már nem őszinte, nem elemi érzésből fakad, hanem csak utánérzésből. Szóval másodlagos jelenség. Mert ha az a városi dalszerző a saját őszinte érzéseit akarná kifejezni, akkor nem akáclombos faluról, bogárhátú kis házikóról, pusztai csárdáról, csaplárosnéról, betyárokról és pandúrokról kellene énekelnie, — hanem bérpalotákról, kávéházról, kaszírőről, előléptetésről, vagy az elmaradt fizetésemelésről.“ (Pálóczi Horváth Lajos: Népünk dalai 94. l.)

Igy látjuk mi a magyar népdal, s a magyar múdál kérdését. Igaz, hogy „de gustibus non est disputandum,“ mert nemcsak „errare“, hanem „corrigare“ is humanum est.“ *Theologus regös.*

„Ifjú szívekben élek.“

25 éve halt meg Ady Endre.

25 év múlva „Életet és hitet üzen egy halott, Nektek fiatal, elhagyott testvérek . . . hogy ne csüggedjete el.“

Halljuk meg az örökké élő „halott“ üzenetét és saját szavaival idézzük fel lelkének tüztét, hogy abban a mi alvó lelkünk is lángra lobbanjon:

*Óh lángolás, Élet fölöslege,
Jele, tusza és leendő tűztárunk,
Nekünk kellesz most leginkább bizony,
Kik azt se tudjuk, vajjon mire várunk,
Kik, ha kunyhónkon ég-ropog a nád,
Már látjuk új, cserepes, nagy tanyánkat
S nem akarunk félős sorssal, hiába
Törökként futni vissza Ázsiába.*

ÖRÖMMEL

számolunk be kedves olvasóinknak, hogy felhívásunk az enyedi menekült teológusok megsegítésére, halló fülekre talált. A főiskola öreg és ifjú diákjai és a diákság barátai eddig a következő adományokat juttatták el szerkesztőségünkbe:

Nagydobronyi ref. egyház gyűjtése 716'85 P, Theológusok S. D. G. kollégiuma 100'— P; 50 P-t dr. Mikola Gyula, 35 P-t dr. Gesztelyi Nagy László, 28'50 P-t a gimn. I. c. osztálya, 25 P-t dr. Szabó Zoltán, 20 P-t Szabó Imre, dr. Eröss József, Ruszkay Gyula th., Sasi Nagy Imre, Szaszák Bertalan, Tárczy Árpád; 10 P-t: dr. Nagy Barna, Hernádnémeti lelkész, Görömbey István, vitéz Kossuth Ferenc, Mikes Zoltán, Bodnár Lajos th., Tóth Lajos, Kállay Julia; 6 P-t: Deák Ferenc, Moskovits Mór dr.; 5 P-t: Szilva István, Papp András; 4 P-t: Németh Károly, Biró Lajos, özv. Sente Pálné, 2 P-t Benke Kálmán, 1 P-t vitéz Leel Össy Árpád. **Összesen 1.192'35 P.** Ezenkívül a theol. ifjúság megajánlott a húsvéti legációból: 475'— pengőt.

Isten áldása legyen a jókedvű adakozókon!

OLYAN VAGYOK,

*mint egy fáradt madár,
mely átrepülte már
a végtelent,
de nem pihenhet,
mert hosszú még az út...
új világok felé
nagy légtelen űrben
szállni kénytelen...*

*Szállni, szállni
örökké tovább...
s vinni a terhet,
a bűnt, a vétket
s a bánatot,
mit rám mért az élet,
s a föld milliónak
könnyét, panaszát...*

*s meg nem állni
sehol, sohasem,
mert nincs egy tűhegynyi békehely,
ahol szelid,
baráti szó fogadna,
hol a szeretet édes melegénél
viharverte szárnyam
megszáritni tudnám...*

*Szállni, szállni,
örökké szállni kell...
akkor is, ha csalfa lesz a cél,
akkor is, ha dárda,
vagy zúgó nyilzápor
járja át szívem...
akkor is, ha lemetszik szárnyam...
... szállni, szállni,
szállni kell nekem...!*

Vitéz Ferenc III. é. th.

HIREINK

Olvasóinknak Istentől megáldott boldog húsvéti ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

A főiskola ifjúsága bensőséges keretek között ünnepelte meg március 15-ét, Ünnepi beszédet mondott Hazagh Mihály tanár. Az ünnepséget a regős csoport és gimn. vegyeskar énekszámai és szavalatok tették változatossá. Este pedig Kodolányi János „Földindulás“ című szindarabját adták elő nagy sikerrel. Az előadást vasárnap meg kellett ismételni. Mindkét előadáson nagyszámú közönség volt jelen.

Kossuth Lajos halálának 50-ik évfordulóján a főiskola és a tanítóképzőintézet kegyelettel emlékezett meg Kossuth Lajosról. A gimnáziumban Orbán István dr. gimn. tanár tartott ünnepi beszédet.

A tanítóképzőintézet gazdag műsorral rendezett ünnepélyt március 15-én. Ünnepi beszédet mondott Bárány Albert V. é. növendék. Az énekkar a „Nemzeti dal“ és katonadalokat énekelt.

Március 26-án özv. Tarczy Sándorné temetésén a főiskolai kiskórus énekelt.

A szünidő március 29-én kezdődik és április 10-án estig tart.

A gimnáziumban március 17—18-án voltak csendes napok. A záró istentiszteletet dr. Soós Géza SDG elnök tartotta.

A tanítóképzőintézetben február 25—26-án voltak csendes napok. Az öröm szenvedés és megterés volt a beszélgetések fő-tárgya.

Theologiánkra a II. félév elején átjött Debrecenből Csörsz Győző I. é. hallgató.

Február 13-án Bodroghalászon a tanítóképzőintézet növendekéi műsoros estélyt rendeztek. Szavalatok, zeneszámok és a pataki diákélet ismertetése tették változatossá a műsort. Kállósemenyben február 20-án tartottak kiszállást. A műsor hasonló volt.

A sárospataki ref. elemi iskolában tartott „Pentek estélen“ szintén hasonló műsor és a nagy költőink életrajza s munkáik ismertetése volt a főcél.

Sipos Zoltán gimn. tanárt behívták katonának.

Szerkesztői üzenetek

Lapunk azoké a pataki diákoké is, akik már nem járnak a Főiskolára. Szeretettel kérünk azért minden „pataki diákot“, hogy írásaival gazdagítsa lapunkat. Kérjük továbbá, hogy észrevételeiket, kívánságaikat szíveskedjenek eljuttatni a szerkesztőségbe.

Aki harctéren levő „pataki diákról“ tud, szíveskedjék annak tábori posta számát a kiadóhivatalnak megküldeni, hogy a lapot küldhessük számára.

Tábori lelkészeink több ízben kértek már olvasnivalót tőlünk, ha valaki ilyen küldeményt eljuttat hozzánk, szívesen továbbítjuk.

„**Jób**“. Versed egy töprengő ifjú legmélyebb problémái. Verszete még kiforratlan. Közlése neked is, nekünk is egyaránt káros lenne. Sok mindent nem lehet közölni, amit megír az ember. Írásaidat várjuk.

„**Buzavirág**.“ Versedben szép gondolatok vannak. A sok „tudni“ egy kicsit erőltetett és magyartalan. Később esetleg közöljük.

